

Landsbybørnene.

Af B. S. Ingemann
NYTIDS-ROMAN I FIRE DELE.

(Sluttet.)

„Efter hvad jeg hører“ — tog Hans Litsenbroder Ordet — „brænder jeg nok inde med, hvad jeg her har i Lommen. Det er et Brevskab til vor gode, kære Anton. Jeg skulde bragt det paa Posthuset i Dag, og vor gamle store Brumbas skulde have besørget det sikkert i Antons Hænder i Morgen tidlig. Se! her er det! Sigtste Delen kommer fra Lise, men fra Jørgen og Karen dog ogsaa, paa en Maade, og jeg har faaet Lov til at faa en lille Skilling i Laget. Vi troede, saamænd, du var en allerkæreste, velsignet og ganske udmærket — Stodder. Denne vor fattige Sparebøsse raader du nu dog for, Anton! Vi rige Folk er nu meget for storsnude til at tage den tilbage; men du skal have Lov til at give den til nogen, der trænger mer til den.“

Anton havde aabnet det tykke Pengebrev og læste dens korte Indhold: Rejsekasse, efter ringe Lejlighed, til Anton Knudsen, fra gamle, gode Venner.

Han hørte sammenhængen og det rørte ham. Det blev straks besluttet, at denne Hjertegave, med et tredobbelte Tillæg af Anton, skulde skænkes til Fattighuset, hvor Anton og hans Forældre havde været underholdt. Det blev overdraget til Byfogdens Besørgelse, tilligemed et Taknemmelighedsminde fra dem alle paa de gamle, gode Møllerfolks Grav.

„Men dermed er den Historie, Skam, ikke ude!“ — udbrød nu Jørgen pludselig med et barsk Ansigt — „har jeg een Gang solgt mit Barn til de døde og faaet hende igen af vor Herre — saa sælger jeg hende nu ikke anden Gang til en rig og levende Landstryger, hvor kær jeg saa kan have ham, fordi han nu baade vil og kan forgylde os allesammen! Forstaar I det?“

Alle saa forbavset paa den forstenede Strenghed og Bestemthed i Jørgens store, ærlige Ansigt, og den Smerte, der synlig var blandet i hans Barskhed.

„Skulde jeg lade vor Lise rejse F... i Vold med ham til Italieland“ — vedblev Jørgen — „eller til den anden Verden, som Hans kalder det, hvad hjælp os saa al Verdens Rigdom og Herlighed? Nej, der bliver intet af!“

„Om to Aar kommer vi, med Guds Hjælp, tilbage, og saa bliver vi her for bestandig!“ — sagde Anton. — „Vær nu dog rimelig, kære, gamle Fader!“

„Det er dig, der er urimelig og gal!“ — brummede Jørgen — „kan du ikke frygte Gud og blive i Landet, som det hedder i vor Børnelærdom? — hvad skal I eller noget kristent Menneske derovre, hvor der baade er Skorpioner og Slinger og Hekse og Pavst og Troldpak? Har du ikke længe nok været i Ellefolks eller Troldpaks Vold? skal du nu tage vort eneste Barn fra os gamle, for at føre hende til det Djævelspak i de fortryllede Lande?“

Det var ikke til at tænke paa at bringe Jørgen til forstaa, hvortil en Kunststjerne var gavnlig. Om han end gav efter, hvad Faren for Trolddommen angik, det var og blev ham en taabelig og fordommelig Grille; men da til sidst baade hans Kone og Lise faldt ham om Halsen og kyssede ham, kunde han ikke længer staa imod. „Nu vel!“ — brummede han — „saa faar I da rejse, naar I har haft Bryllup! men før Majdag kan vor Mo'r sagtens ikke blive færdig med Udstyret. Saa vel jeg bygge Huset om, mens I er borte, for at forslaa Tankerne, og faa mig et Hønsehuis, som der ikke er Mage til i Verden — og unge Blis skal faa en Kammerat, og mine Høns skal kagle, saa man kan høre det Landet over! Kommer du saa hjem, Anton! som en rigtig stor Mand — for stort skal det altid være, naar der skal snakkes om os i Verden — saa — nu, ja saa tænker jeg — ja, hvad var det nu, lille Mo'r?“

„Saa tænker du nok, vor Herre lader os samles her med Glæde“ —

„Ja vel! det tænker jeg“ — vedblev Jørgen — „men jeg tænkte mer, end som det! Hør, Anton! nu ved jeg det! — naar du saa kommer hjem med Lise, som en stor Mand, og du saa hører snakke om Danmarks store Hønsekammer, ligesom det hedder om jer Spillekanter og om Skrivere og Dukkemagere — saa ved du, hvem den Mand er!“ Jørgen knejsede lidt ved den stolte Tanke og slog sig til Taals.

„Det er i sin Orden,“ — sagde Kyng alvorlig — „at enhver begavet Natur stræber at blive det bedste og selv det største, vor Herre har givet ham Evne og Kald til, og det vil ingen af os hindre Anton i.“

„O! saa faar jeg dog det dejlige Land at se, som jeg saa tidt har drømt om!“ — udbrød Lise. — „Ak! det er nu altsammen som vort gamle Børneeventyr i Hønsegården — husker du, Anton? du var Prinsen!“

„Og du Prinsessen!“ — afbrød han hende — „og hende vandt jeg med det halve Rige“ —

„Men hvor blev den røde Vogn med de røde Heste af?“

„Den udeblev jo ikke heller!“ — svarede han — „naar Eventyret bliver Sandhed, bliver Sandheden atter eventyrlig. Det røde Hus, jeg fører dig til, har vi tidt set et Spejlbillede af paa vor Eftersaars-Skyhimmel. — Det er Kunstens og Kærlighedens Feslot baade i det skønne Italien og her hjemme. Guldvognen og Guldstænen har Virtuosen hentet til os i det Guldet og Trældommens Frihedsland, jeg aldrig mer vil besøge, men“ — vedblev han og knugede Lises Haand til sit Bryst — „er al Rigdom og Storhed i Verden ogsaa Drøm og skuffende Eventyr — Kærligheden er dog rigtig og sand — een Herlighed skuffer ikke! det er det hele Rige i os, hvorom Sundby talte saa smukt i Gaar. Derpaa pegede ogsaa min gamle Professor, uagtet al hans bitre Ironi; han havde understreget et Sted i sin Bibel — det har vi hørt saa ofte; men maa jeg ikke nok sige det, uden at nogen tror, jeg vil gaa Sundby ind i Embedet?“

„Lad os høre det Sted!“ — sagde Karen — „jeg tror næsten, jeg gætter det — eller har du ikke skrevet det en Gang til mig, da du var hos ham? Var det ikke

de Ord: Søger først Guds Rige og hans Retfærdighed! saa skal alt det andet blive eder til Del!“

„Ganske rigtigt!“ — sagde Anton — „Gud velsigne ham for det Fingerpeg!“

„Og for hvad han sagde dig om den glinsende Paaflug!“ — sagde Karen.

„Og om Faustinas farlige Øjne!“ — hviskede Lise.

„Ak ja! Gud velsigne ham for det altsammen!“ — vedblev Anton: — „om det end hidtil var forgæves sagt — han var mit Livs advarende Profet — Gud glæde hans Sjæl!“

„Du skulde være Præst, Anton!“ — afbrød Jørgen ham med en dybsindig Mine — „det synes mig næsten, du har Anlæg til, hvorvel du nu dog nok er en meget større Musikmester end selv Hr. Skade. — Til Præst duer jeg ikke“ — vedblev han — „til Rigsdagsmand og Minister ikke heller — men“ — han knejsede noget, idet han tilføjede: „jeg er hverken forfængelig eller storagtig, fordi jeg nu er en hovedrig Mand efter ringe Lejlighed — men det siger jeg jer! Byfogden har Ret! — det er en ærlig Sag, at enhver, der er begavet — hm ja — begavet med Fornuft og fri Villie og bestemt til — nu ja, hvordan var det nu? — at ethvert ordentligt Menneske vil blive til det bedste og største, vor Herren har udrustet ham til — og vil du en Gang unde mig en Gravsten, Anton! — vedblev han ganske rørt — „saa skal der ikke staa anden Læsning paa hende, end hvad jeg baade har tænkt og sagt i Dag, og uden at Karen har hjulpet mig: mit ærlige Navn skal der kun staa, og saa — jt hvad var det nu, lille Mo'r? — nej, bi! nu ved jeg det — mit ærlige Navn helt ud — mener jeg — og saa: Fred med hans Sjæl! skal der staa — han var Danmarks store Hønsekammer!“

Anton rakte sin ærlige Svigerfader Haanden med et kærligt Smil i det bevægede Ansigt. Lise kyssede hans rynkede Haand, og hans store Kinder.

„Og jeg skal staa Brud første Maj, som Bondedatter, lille Fader!“ — sagde hun — „du skal se, det er din egen Lise, din rigtige Datter, der blev Eventyrprinsens Brud — og flyver kun et Par Somre bort med denne Fugl Fonix.“

Det var en Festdag i Jørgens Hus, og om Eftermiddagen kørte de alle til Høgholm.

Da man ved det store, folkelige Anden-Dags-Bryllup paa Høgholm havde drukket Antons og Lises Skaal, som Grev Magnus havde udbragt med en fyndig Tale paa seks Ord, rejste Magister Stær sig og føjede nogle højtidelige Ord dertil i sine gamle, nu salige Forældres Navn. Deres kærlige Aander, sagde han, glædede sig nu vist med ham og Vilhelmine over deres elskede Plejebarns og den unge, højt begavede Mands Lykke, som en Gang havde været hans kæreste Discipel.

Anton følte sig gennemtrængt af Taknemmelighed for al den Rigdom af Glæde, Fred og Velsignelse, der var udstømt til ham og Lise fra det udmættelige Kærlighedsveld i saa mange trofaste Sjæle. Han tænkte baade paa de døde og de levende, og hvad han kun troede at kunne udtrykke, som han følte det, i Toner, søgte han nu dog ogsaa at give Luft i Ord. Han nævnedes det betydelige Indtryk, hine ærværdige Gamles Liv og Personlighed, selv ved deres Tilværelse alene og gennem andre, havde haft paa ham, og han glemte ikke, hvad de dræbte, ærlige Møllerfolk havde gjort for ham og Lise. Han erindrede de mærkelige Dage, han havde oplevet med Grev Magnus og hans Broder, saa vel som hvor mægtigt Sundby og Grevinde Camilla havde indviklet paa hans indre Liv. Hans Hjerte strømmede over af Taknemmelighed og Glæde, idet han talte til Kyng, til Vilhelmine og til Stær, hvem han lykønskede til hans nylige Ansettelse som Sognepræst i Lundebø, og han glædede sig nu ved at have set det Fredens og Kærlighedens Fristed, midt i det uroligt bevægede Verdensliv, som dette de velsignede Gamles Hjem altid havde været og nu fremdeles vilde blive. Han hilsende og tkkede for sin Lykke ikke blot sine nærmeste Venner — hvorved han nikkede til Hans Litsenbroder og Lises Forældre — men hele det Folk og det Fædreland, som var det hans Stolthed og Glæde at tilhøre. Han takkede enhver trofast Landsmand, der med Daad, Ord eller med Tanke, havde bidraget til at bevare det Aandens Liv, der med Guds Hjælp aldrig skulde slukkes. Han hilsende og takkede de unge, brave Krigsmænd, han atter her saa, og som han vidste havde delt Æren med de unge Grever og med saa stor en Del af Danmarks Ungdom i Kampen for den Frihed og Fred, vi nu glædede os til, hvorvel der endnu hang Skyer paa vor Himmel. I det han rakte Hans Litsenbroder og Lises Forældre Haanden tilligemed de unge Bønderkarle, de stod iblandt, saa han mange, der havde kendt ham i deres fælles Barndom og nu kom ham jublende i Møde. Han saa flere Forældre, som han vidste havde tabt Sønner i Krigen, men hvis Øjne straalende ved hvert Ord, de hørte om, hvad der i den sidste Tid havde givet Fædrelandet en Helteslagt. Uden at opløfte Bonden over nogen anden brav Mand i Landet, priste han dog sin Lykke ved at være født i den Ringhed, hvori han tidlig kunde se og kende de gamle, uslebne Ædelstene i vor Folkenatur og høre de Toner, der ligesom skulde sig i Folketsjælen og ventede paa Befrielse. Han ønskede en Gang at kunne vise sig sin Herkomst værdig, om ikke som Krieger eller Jorddyrker, saa dog som en Fredens Tolk for den Aand, der gaar gennem Folkelivet, saa vel i den simpleste Kæmpevisetone, som i Sejrssangen og i Sverdenes Klang. Idet endelig hans Øje faldt paa Engländeren, der med dyb Kunstsands nylig havde givet hans Kunstnersans et frisk Opsving, fløj der ogsaa i hans livlige Stemning et begejstret Ord til ham om hans med Norden og dens Aand beslægtede Fædreland, hvorfra Shakspeares store Aand havde givet Poesien og derved al anden Kunst et nyt Liv i alle Lande. Han saa her en fremmed, sagde han, der havde bestyret ham i Haabet om en stor Tonernes, som Ordets Kirke, der hvæl-

vede sig over den hele Kristenhed, og hvori hver enkelt Folkeaad en Gang skulde mødes med den store, luttrede og befriede Verdensaad.

Engländeren rejste sig med et „Leve“ for det Folk, han her glædede sig ved at være Gæstevænne iblandt, og „som baade ved Livets og Aandens Bedrift indtog saa hæderlig en Plads blandt Europas dannede Folkeføder.“

Sundby, som den hele Aften havde set ud som en stille Glædens og Kærlighedens Apostel, bad Pastor Stær overlade ham den glædelige Forretning, næstkommende første Maj at vie Anton Knudsen og hans Brud, hvorimod han bad ham, samme Dag at lyse Kirkens Velsignelse over et andet, højst, lykkeligt Brudepar — Pastor Sundby og Grevinde Camilla Strahl, født Høgg.

Denne Nyhed, som Camillas Brødre havde vidst den hele Dag, men som herved udbredtes, vakte almindelig Glæde. Grev Magnus lod Musikken blæse et Fanfare, medens han greb sin Søster ved den ene Arm og Sundby ved den anden og førte dem ud i den store, gransmykkede Dansesal, hvorfra Lysningen nu skinnede gennem de opladte Døre, og hvor mange af Sundbys Sognefolk ventede paa dem. Her lagde han deres Hænder i hinanden og lod den gamle Sognefoged føre Ordet. Med rørende Simpelt og Hjertelighed bragte denne Olding dem Menighedens Lykønskning og Velsignelse.

Nu fik Festen et forhøjet Liv. Sundbys og Camillas Tak kunde næppe høres for Jubel. Dansemusikken begyndte med en Komposition af Anton, hvori den saakaldte „store Kæde“ var optagen, som han ansaa for vor oprindelige Nationaldans. Han havde lagt den gamle, bekendte Folkemelodi til Grund, men havde omdannet den til et musikalsk Maleri, hvorigennem hele Folkets historiske Liv, med alle de folkeligste Toner, der havde betegnet det, i den herligste Harmoni var sammensmeltet til en stor, gribende Helhed. I denne Kædedans, hvori saa vel gamle som unge og selv Børnene deltog, saa han et storartet Billede paa den Enighed og Kærlighed, der til alle Tider har sammenholdt Folket, og hvori enhver ny, forbigående Slægt ligesom samles med alle forbigangne og tilkommende Slægter, der kun forenede udgør Folket.

Næsten enhver, der hørte denne Musik, følte sig mægtig greben deraf, selv de, der ikke kendte alle de Hentydninger til ældre Folkesange og de derved fremkaldte Stemninger og historiske Erindringer. Den kunstkyndige Engländer var henrykt, og de musikalske Venner af den gamle Professors Skole lod Antons Geni vederfares fuld Ret. Musikken faldt endelig ind i glad, ungdommelig Jubel. Den store Kæde opløstes i en hvirvlende Glædesdans, og de gamle traadte ud.

Medens Grev Magnus nu atter svingede sin Brud i Spidsen for den raske Ungdom, ledsaget af sin Broder og hans muntre Frue, traadte Sundby med Camilla og Anton med Lise hen til de aabnede Havesalsdøre, for at se den Festbelysning, der til Dels af Grev Magnus selv her var foranstaltet, i Forbindelse med en prægtig „Veranda“.

I en smuk Opstilling af alle de Blomster, der kunde skaffes fra Haven og Drivhusene, stod Danmarks Rigsvaaben i en glimrende Belysning, omviftet af et stort dansk Flag mellem begge de andre skandinaviske, hvortil, maaske for Engländerens Skyld, lidt usymmetrisk var føjet det engelske. I Rigsvaaben var Nældebladet og den ene slesvigske Løve dog overklinet med sort, gennemsigtig Flor, som efter Grev Magns Fortolkning kun skulde betyde saa megen Sorg og Fortrydelse over Oprøret, som Tiden og Stemningen tillod. Skjoldet holdtes, som sædvanlig, af de to Vildmænd; men de var næppe kendelige. Skæggene havde de beholdt, dog noget moderniserede; men de havde faaet Klæder paa. Den ene var klædt som Bissens danske Landsoldat; han havde sin Bøsse ved Foden i Stedet for Kølven, og holdt med begge Hænder paa Skjoldet. Den anden Vildmand var klædt i en fantastisk, gammeltysk Dragt, der dog var i Færd med at falde af, og havde ligeledes sin afskudte Bøsse ved Foden. Han holdt kun løselig med den ene Haand ved Skjoldet og strakte den anden hen for sig i en Retning, som gjorde det uvist, om det var efter hans Kammerats Haand eller den nedlagte Bøsse, han udstrakte den. Under dette Billede stod der en forandret Linie af: Danmark, dejligst Vang og Vænge:

„Led! kom nu i Lave!“

Til Ære for Sundby og Camilla, saa vel som for Anton og Lise, var der i Hast blevet opsat Begyndelsesbogstaverne af deres Navne, af store Vidiegrene og behængte med farvede Lamper. Under hvert af Damernes Navnebogstaver stod de smukkeste Blomster omkring et Par hvide Duer med røde Baand om Ben og Vinger. Under Sundbys Navn stod der en stor oplagen Bog. Under Antons Navn stod der over Kors en lille Hyldeløfte og en Hæsselkæp. Underskriften havde Lises Fader været behjælpelig med. Ded stod med Kridt hans gamle Formaning til Anton:

„Fremme som Duer! — men Ben i Næsen!“

Daa Sundby saa Dekorationen med Vaabenet, sagde han: „Nu ja! Magnus har Ret! videre er vi ikke kommen endnu. Dog, med Guds Hjælp, det vil klares!“ — vedblev han, og hans Aasyn lyste. — „Lad Verdensdandenerne kalde sig, hvad de vil — Nødvendighedens eller Frihedens Magter — Statside eller Folkeaad — Videnskab eller Kunst — de skal alle forenes en Gang i en stor og herlig Gruppe, og over dem alle skal da svæve den Aand, der jo ogsaa i Enkeltlivet forener Hjertet og Sjæle i den store, evige Kærlighed!“ — Han og Camilla omftvnedes Anton og Lise.

Magnus kom nu til. „Bravo!“ — raabte han — „kom med, Mariane! og hej, du Ferdinand! kom her hen med din lille Frue! Sundby laver et Tableau, og vi maa alle være med! — og saa vil jeg holde Tale!“ — Under et jublende Fanfare udraabte han et eneste mægtigt Hurra „for gamle Danmark og for alle, baade

unge og gamle, der mente det godt og gjorde hvad de kunde, hvad enten de var store eller smaa!“

Hurraraabet ringede gennem alle Sale, og glæder Ansigt har næppe været set i Danmark hin syvende Januar 1852, medens Jordskyggen om Morgenen ganske havde formørket den romantiske Maane, og saa mange indre og ydre Formørkelser endnu gjorde Glæden i Danmark blandet, efter de tre mærkeligste Bedriftaar i vor Historie.

Den første Maj stod det dobbelte Bryllup. — Anton og Lise begav sig samme Dag paa Rejsen til Italien.

„Nu ved jeg, hvad jeg skal i Verden!“ — hviskede Lise, da hun stod rejseklædt og rakte Anton Haanden, for at følge med ham til Rejsevoognen — „jeg skal udsynge din og min Sjæl, forenede i fulde, klare Toner — jeg skal med dig søge de Grundtoner, hvori selv de fjendtlige Sjæle i Verden kan samles i Gud.“

Jørgen rystede paa Hovedet, men fandt sig i Skilsmisken, siden det nu ikke kunde være anderledes.

Alle deres Venner tog kærlig og bevæget Afsked med dem.

Da Sundby rakte Anton Haanden til Afsked, medens Camilla trykkede Lise til sit Bryst, var det som hele deres Samliv stod for ham i et mangefarvet Billede, hvori ogsaa en skøn og rig Fremtid afspejlede sig. „Hvad du søger langt borte i de dybe Kirke-Toner fra en forsvunden Tid, kære Anton!“ — sagde han — „det vilde du søge forgæves, hvis du ikke med Guds Hjælp, havde fundet Ordet og Harmonierne dertil i dit eget Livstema, i din Kærlighed og i dit eget Folk. De gemte Livets og Aandens Grundtoner, hvis Fremdragelse gennem Kunsten blev dit Livs Op gave, er de samme paa anden Maade for os alle. Det er Vingesusen af den evige Sandheds og Kærligheds Aand. Den svæver endnu — som Camilla en Gang sagde — over ethvert Kaos, der skal blive til en Verden — og, visselig! den rører sig i hver Folkenatur, der skal høre til Guds Rige!“

Søndagskolekort

med dansk Tæft.

Nettopris

- § 1.
72 Skriftprog (Ticets) alle forskellige. Størrelse 1½X2¼. Trykt paa godt Karton i fire Kulører. Ny Udgave. **40.10**
- § 2.
24 Gyldne Belysningskort med ligesaa mange forskellige Skriftprog og Vers. Trykt i Guld paa forfælgbarvet Karton. Størrelse 2¼X4½ **.15**
- § 3.
12 forskellige Blomsterkort med udvalgte Skriftprog af Joh. Ev. paa Forsiden. Størrelse 2¼X2¾. **.10**
- § 4.
Samme kort som Nr. § 3 og med samme Tæft paa Forsiden, men med Salmen „Bille Guds Barn, hvad skaber dig“ paa Bagsiden. Et Vers paa hvert kort. **.12**
- § 5.
10 forskellige Blomsterkort 2¼X3½ Tommer. Tæften er udvalgte Vers af 1. Joh. Brev, alle forskellige. **.10**
- § 6.
Samme kort som Nr. § 5 og med samme Tæft paa Forsiden, men med Salmen „Op al den Ting, som Gud har gjort“ paa Bagsiden. **.12**
- § 7.
10 smukke Blomsterkort hver med forskellige Tæft fra Jesu Bjergrædten og med Salmernes bag paa. Størrelse 3¼X4 Tommer. **.15**
- § 8.
Mrs. Grimkes Tæftkort. 100 Landskabsbilleder med Bibeltekst. Chroma. Størrelse 3X4¼ Tommer. **.20**
- § 9.
„Guds Fred“. 12 bibelske Tæftkort med Blomster og Fugle i smuk Farvetryk. Størrelse 3X4 Tommer. **.20**
- § 10.
„Salmernes“. 10 kort i smuk Farvetryk med Blomster og Landskaber, samt udvalgte Tæft fra Salmernes Bog. Størrelse 5¼X 3¼ Tommer. **.25**
- § 11.
„Guds Ord det Livens Lyg“. 12 bibelske Tæftkort med Blomster og Initialer i fire Farver og Guld. Størrelse 5X4 Tommer. **.25**
- § 12.
„Glæde i Herren“. 12 fine Landskabsbilleder med Blomster og Fugle i Farver og Guld. Størrelse 4¼X5¼ Tommer. **.25**